رايونىمىزداعى تاراۋلار، ورىندار باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ اۆتونومىالى رايوننىڭ جانە بيڭتۇاننىڭ قىزمەت مالىمەتىن تىڭداعاندا سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن جەتكىزدى، ۇيرەندى، دايەكتىلەندىردى

زەيىن ـ زەردەنى، كۇش ـ قۇاتتى ۇيىستىرىپ، ٴتۇرلى قىزمەتتەردى ىسكەرىلەي، تىڭعىلىقتى، ناقتى ىستەيمىز

□ انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ تىلشىلەرى

تاياۋدان بەرى رايونىمىزداعى تاراۋلار، ورىندار ىركەس ـ تىركەس ٴماجلىس اشىپ، باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ اۆتونومىالى رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بيڭتۇاننىڭ قىزمەت مالىمەتىن تىڭداعاندا سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن جەتكىزدى، ۇيرەندى، دايەكتىلەندىردى ٴارى جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى باسقارۋ جالپى جوباسىن تولىق، دالمە ـ ٴدال، جاپپاي دايەكتىلەندىرىپ، قوعام ورنىقتىلعى مەن باياندى تىنىشتىق باس نىساناسىن مىقتاپ يگەرىپ، شينجياڭدى زاڭمەن باسقارۋ، شينجياڭدى ىنتىماقتاسا ورنىقتىرۋ، شينجياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۋ، حالىقتى بايىتىپ شينجياڭدى گۇلدەندىرۋ، شينجياڭدى بايانىدى كوركەيتۋ ٴتۇرلى قىزمەتتەرىن ىسكەرىلەي، تىڭعىلىقتى، ناقتى ىستەپ، رۇحتى سەرپىلتىپ، زەيىن ـ زەردەنى، كۇش ـ قۇاتتى ۇيىستىرىپ، قايراتتى تاسقىنداتىپ، جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزامانداندىرۋ ۇردىسىندە كورىكتى شينجياڭدى اناعۇرلىم ويداعىداي قۇرىپ شعاتىندىقتارىن ٴبىلدىردى.

اۆتونومىالى رايوندىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەڭگەرمەسى:

قوعام ورنىقتىلعىن قورعاۋدى ماڭداي الدى ورىنعا قويامىز

8 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى اۆتونومىالى رايوندىق قوعام حاۋىپسىزدىگى مەڭگەرمەسى پارتكومنىڭ كەڭەيتىلگەن ٴماجلىسىن اشىپ، باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ اۆتونومىالى رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بيڭتۇاننىڭ قىزمەت مالىمەتىن تىڭداعاندا سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن ۇيرەنۋدى، ۇگىتتەۋدى، دايەكتىلەندىرۋدى كەزەكتەگى جانە بۇدان بىلايعى ٴبىر مەزگىلدەگى ماڭداي الدى ٴىرى ٴىس جانە ماڭنزدى ساياسي مىندەت ەتىپ، جاپپاي ۇيرەنۋ، جاپپاي يگەرۋ، جاپپاي تياناقتاندىرۋ جاعىنا ۇزدىكسىز كۇش سالۋدى تالاپ ەتتى. باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن جاپپاي دايەكتىلەندىرۋدى باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ ساناق قىزمەتى جوننىندە سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ، ماڭنزدى نۇسقاۋىننىڭ، بەكتۇتىننىڭ رۇحىمەن تىعىز ۇشتاستىرىپ، ساناق ىستەرىن دامىتۇدا حالقتى كوزدەۋ، ساناق ىستەرىن دامىتۇدا حالقىقا سۇيەنۋ، ساناق جەتىستىكتەرىننەن حالقەپەن بىرگە يگىلىكتەنۋدە باستان ـ اياق تاباندى بولىپ، ساناقتىڭ جاڭا داماۋ ارناسىمەن تۇعىسۋىنداعى، جوعارى ساپالى داماۋعا قىزمەت وتەۋدەگى كىرىسۋ ٴتۇيىنى مەن كۇش سالۋ ٴتۇيىننىن ٴداپ باسپ تاۋىپ، اۆتونومىالى رايوننىڭ 5 ـ رەتكى مەملەكەت بويىنشا ەكونومىكانى جاپپاي تەكسەرۋدى تىڭعىلىقتى ويداعىداي ىستەپ، ارناۋلى جونگە سالۋ ارەكەتىن ىسكەرىلەي ورىستەپ، ساناقتاعى ٴتۇيىندى سالالاردىڭ رەفورماسىن تەرەڭدەتپ، ەكونومىكالىق جاعدايعا تالداۋ جاساۋدى جانە مەجەلەۋدى، ساقتاندىرۋدى كۇشەيتپ، جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزامانداندىرۋ شىنجياڭ امالياتىن تىڭعىلىقتى ىلگەرىلەتۋگە پارەندى ساناق قامتاماسىزدىعىن ازىرلەۋ كەرەك.

اۆتونومىالى رايوندىق ساناق مەكەمەسى:

ساناق ىستەرىن دامىتۇدا حالقتى كوزدەۋدە تاباندى بولامىز

8 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى اۆتونومىالى رايوندىق ساناق مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ كەڭەيتىلگەن ٴماجلىسىن اشىپ، بۇكىل رايوندىعى ساناق جۇيەسىنەن باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ اۆتونومىالى رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بيڭتۇاننىڭ قىزمەت مالىمەتىن تىڭداعاندا سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن ۇيرەنۋدى، ۇگىتتەۋدى، دايەكتىلەندىرۋدى كەزەكتەگى جانە بۇدان بىلايعى ٴبىر مەزگىلدەگى ماڭداي الدى ٴىرى ٴىس جانە ماڭنزدى ساياسي مىندەت ەتىپ، جاپپاي ۇيرەنۋ، جاپپاي يگەرۋ، جاپپاي تياناقتاندىرۋ جاعىنا ۇزدىكسىز كۇش سالۋدى تالاپ ەتتى. باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن جاپپاي دايەكتىلەندىرۋدى باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ ساناق قىزمەتى جوننىندە سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ، ماڭنزدى نۇسقاۋىننىڭ، بەكتۇتىننىڭ رۇحىمەن تىعىز ۇشتاستىرىپ، ساناق ىستەرىن دامىتۇدا حالقتى كوزدەۋ، ساناق ىستەرىن دامىتۇدا حالقىقا سۇيەنۋ، ساناق جەتىستىكتەرىننەن حالقەپەن بىرگە يگىلىكتەنۋدە باستان ـ اياق تاباندى بولىپ، ساناقتىڭ جاڭا داماۋ ارناسىمەن تۇعىسۋىنداعى، جوعارى ساپالى داماۋعا قىزمەت وتەۋدەگى كىرىسۋ ٴتۇيىنى مەن كۇش سالۋ ٴتۇيىننىن ٴداپ باسپ تاۋىپ، اۆتونومىالى رايوننىڭ 5 ـ رەتكى مەملەكەت بويىنشا ەكونومىكانى جاپپاي تەكسەرۋدى تىڭعىلىقتى ويداعىداي ىستەپ، ارناۋلى جونگە سالۋ ارەكەتىن ىسكەرىلەي ورىستەپ، ساناقتاعى ٴتۇيىندى سالالاردىڭ رەفورماسىن تەرەڭدەتپ، ەكونومىكالىق جاعدايعا تالداۋ جاساۋدى جانە مەجەلەۋدى، ساقتاندىرۋدى كۇشەيتپ، جۇڭگو ۇلگىسىندەگى وسىزامانداندىرۋ شىنجياڭ امالياتىن تىڭعىلىقتى ىلگەرىلەتۋگە پارەندى ساناق قامتاماسىزدىعىن ازىرلەۋ كەرەك.

اۆتونومىالى رايوندىق جاراتىلىستىق بايلىق مەڭگەرمەسى:

داماۋدى جوعارى ساپامەن قامتاماسىز ەتىپ، بايلىق قايناركىن جوعارى دەڭگەيدە قورعايمىز

8 ـ ايدىڭ 31 ـ كۇنى اۆتونومىالى رايوندىق جاراتىلىستىق بايلىق مەڭگەرمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ كەڭەيتىلگەن ٴماجلىسىن اشىپ، بۇكىل رايوندىعى جاراتىلىستىق بايلىق جۇيەسىندەگى ٴار دارەجەلى پارتكومدار (پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسى) ساياسي دەڭگەيدەگى جوعارىلاتۋدى، يدەيا مەن ارەكەتتى باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ اۆتونومىالى رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بيڭتۇاننىڭ قىزمەت مالىمەتىن تىڭداعاندا سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن جەتكىزدى، ۇيرەندى، دايەكتىلەندىردى باسقارۋ مەڭگەرمەسى:

ٴارقايسى جاقتىڭ ٴوندىرىس حاۋىپسىزدىگى جاۋاپكەرشىلىگىن قاتايتامىز، ناقتىلاندىرامىز

9 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى اۆتونومىالى رايوندىق شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋ مەڭگەرمەسى پارتكوم مازمۇنىنا ۇيرەنۋ وزەكتى گرۋپپاسىنىڭ (كەڭەيتىلگەن) ۇيرەنۋ ٴماجلىسىن اشىپ، بۇكىل رايوندىعى شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋ جۇيەسى باسشىلىق الداسىن مۇشەلەرىننىڭ الدىمەن ونەگە كورسەتۋىن، ٴبىر قادام الدا ۇيرەنۋىن، ٴبىر ساتى ىسكەرىلەي ۇيرەنۋىن، ٴارقايسى نەگىزگى ساتى پارتيا ۇيىمدارىننىڭ، "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىسۋ" قىزمەت اترەتتەرىننىڭ جەدەل ارەكەتتەنىپ، قازىر ورىستەتىلىپ جاتقان نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەمەن ۇشتاستىرىپ، نازاردى شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋدىڭ نەگىزگى جاۋاپكەرشىلىگىنە، نەگىزگى كاسىبىنە شوعىرلاندىرىپ، ولشەمگە، ۇلگىگە تۇرالانىپ پارىقتاردى تاۋىپ، قايناركىن تەكسەرىپ، دايەكتىلەندىرۋدى، تياناقتاندىرۋدى تايعا تاڭبا باسقاندداي نىق قادامەمەن ويداعىداي مىقتى ۇستاۋىن تالاپ ەتتى. باس شۇجيدىڭ ماڭنزدى تاپسىرماسىن ەستە بەرىك ساقتاپ، داماۋ مەن حاۋىپسىزدىكتى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاۋعا تاباندى بولىپ، ەلەۋلى حاۋىپسىزدىك حاۋىپ ـ قاتەرلەرىنەن ساقتانۋ جانە ونى جويۋ ساياسي جاۋاپكەرشىلىگىن باتىل ارقالاپ، ٴارقايسى جاقتاردىڭ ٴوندىرىس حاۋىپسىزدىگى جاۋاپكەرشىلىگىن قاتايتىپ، ناقتىلاندىرىپ، ەلەۋلى شىرعالاڭ كومەسكى كىناراتتارىن ارناۋلى ٴبىر ـ بىرلەپ تەكسەرۋ، رەتتەۋ ـ وڭاۋ ارەكەتىن ۇزدىكسىز تەرەڭدەتپ، اپاتتان ساقتانۋ، اپات زيانىن ازايتۋ قابىلەتىن جوعارىلاتپ، شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋ جۇيەسىن اقاۋسىزداندىرىپ، شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋ قىزمەت ورەسىن جاپپاي جوعارىلاتپ، حالىق بۇقارا سىنىڭ ٴومىرى مەن مال ـ مۇلكىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن كۇش سالا قامتاماسىز ەتپ، شينجياڭنىڭ ەكونومىكاسىنىڭ، قوعامنىڭ جوعارى ساپالى داماۋىنا پارەندى حاۋىپسىزدىك قامتاماسىزدىعىن ازىرلەۋ كەرەك.

اۆتونومىالى رايوندىق جاراتىلىستىق بايلىق مەڭگەرمەسى:

داماۋدى جوعارى ساپامەن قامتاماسىز ەتپ، بايلىق قايناركىن جوعارى دەڭگەيدە قورعايمىز

8 ـ ايدىڭ 31 ـ كۇنى اۆتونومىالى رايوندىق جاراتىلىستىق بايلىق مەڭگەرمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ كەڭەيتىلگەن ٴماجلىسىن اشىپ، بۇكىل رايوندىعى جاراتىلىستىق بايلىق جۇيەسىندەگى ٴار دارەجەلى پارتكومدار (پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسى) ساياسي دەڭگەيدەگى جوعارىلاتۋدى، يدەيا مەن ارەكەتتى باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ اۆتونومىالى رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بيڭتۇاننىڭ قىزمەت مالىمەتىن تىڭداعاندا سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن جەتكىزدى، ۇيرەندى، دايەكتىلەندىردى باسقارۋ مەڭگەرمەسى:

ٴارقايسى جاقتىڭ ٴوندىرىس حاۋىپسىزدىگى جاۋاپكەرشىلىگىن قاتايتامىز، ناقتىلاندىرامىز

9 ـ ايدىڭ 1 ـ كۇنى اۆتونومىالى رايوندىق شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋ مەڭگەرمەسى پارتكوم مازمۇنىنا ۇيرەنۋ وزەكتى گرۋپپاسىنىڭ (كەڭەيتىلگەن) ۇيرەنۋ ٴماجلىسىن اشىپ، بۇكىل رايوندىعى شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋ جۇيەسى باسشىلىق الداسىن مۇشەلەرىننىڭ الدىمەن ونەگە كورسەتۋىن، ٴبىر قادام الدا ۇيرەنۋىن، ٴبىر ساتى ىسكەرىلەي ۇيرەنۋىن، ٴارقايسى نەگىزگى ساتى پارتيا ۇيىمدارىننىڭ، "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىسۋ" قىزمەت اترەتتەرىننىڭ جەدەل ارەكەتتەنىپ، قازىر ورىستەتىلىپ جاتقان نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەمەن ۇشتاستىرىپ، نازاردى شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋدىڭ نەگىزگى جاۋاپكەرشىلىگىنە، نەگىزگى كاسىبىنە شوعىرلاندىرىپ، ولشەمگە، ۇلگىگە تۇرالانىپ پارىقتاردى تاۋىپ، قايناركىن تەكسەرىپ، دايەكتىلەندىرۋدى، تياناقتاندىرۋدى تايعا تاڭبا باسقاندداي نىق قادامەمەن ويداعىداي مىقتى ۇستاۋىن تالاپ ەتتى. باس شۇجيدىڭ ماڭنزدى تاپسىرماسىن ەستە بەرىك ساقتاپ، داماۋ مەن حاۋىپسىزدىكتى ٴبىر تۇتاس جوسپارلاۋعا تاباندى بولىپ، ەلەۋلى حاۋىپسىزدىك حاۋىپ ـ قاتەرلەرىنەن ساقتانۋ جانە ونى جويۋ ساياسي جاۋاپكەرشىلىگىن باتىل ارقالاپ، ٴارقايسى جاقتاردىڭ ٴوندىرىس حاۋىپسىزدىگى جاۋاپكەرشىلىگىن قاتايتىپ، ناقتىلاندىرىپ، ەلەۋلى شىرعالاڭ كومەسكى كىناراتتارىن ارناۋلى ٴبىر ـ بىرلەپ تەكسەرۋ، رەتتەۋ ـ وڭاۋ ارەكەتىن ۇزدىكسىز تەرەڭدەتپ، اپاتتان ساقتانۋ، اپات زيانىن ازايتۋ قابىلەتىن جوعارىلاتپ، شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋ جۇيەسىن اقاۋسىزداندىرىپ، شۇعىل جاعدايعا توتەپ بەرۋدى باسقارۋ قىزمەت ورەسىن جاپپاي جوعارىلاتپ، حالىق بۇقارا سىنىڭ ٴومىرى مەن مال ـ مۇلكىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن كۇش سالا قامتاماسىز ەتپ، شينجياڭنىڭ ەكونومىكاسىنىڭ، قوعامنىڭ جوعارى ساپالى داماۋىنا پارەندى حاۋىپسىزدىك قامتاماسىزدىعىن ازىرلەۋ كەرەك.

اۆتونومىالى رايوندىق ورگان بىستەرىن باسقارۋ مەكەمەسى:

باسقارۋ، قامتاماسىز ەتۋ، قىزمەت وتەۋ ونىمدىلىگىن كۇش سالا جوعارىلاتامىز

8 ـ ايدىڭ 28 ـ كۇنى اۆتونومىالى رايوندىق ورگان بىستەرىن باسقارۋ مەكەمەسى جالپى كادرلار جينالىسىن اشىپ، باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ اۆتونومىالى رايوندىق پارتكوم مەن ۇكىمەتتىڭ، بيڭتۇاننىڭ قىزمەت مالىمەتىن تىڭداعاندا سويلەگەن ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن جەتكىزىپ، ۇيرەنىپ، دايەكتىلەندىرىپ، قىزمەت ٴىس جۇزىندەگىنە ۇشتاستىرىپ دايەكتىلەندىرۋدىڭ، تياناقتاندىرۋدىڭ ناقتى شارالارىن العا قويدى.

ٴماجلىس مىنالاردى باسا دارىپتەدى: باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ كەلەلى ٴمانىن جەتە تانىپ، باس شۇجي شي جينپىڭنىڭ ماڭنزدى ٴسوزىننىڭ رۇحىن ۇيرەنۋدى، ۇگىتتەۋدى، دايەكتىلەندىرۋدى كەزەكتەگى جانە بۇدان بىلايعى ٴبىر مەزگىلدەگى ماڭداي الدى ٴىرى ٴىس جانە ماڭنزدى ساياسي مىندەت ەتپ، نەگىزگى تاقىرىپتىق تاربيەنى ورىستەتۋمەن ۇشتاستىرىپ، زەر سالا جوسپارلاپ، اتقارىپ، ۇيرەنۋ، دايەكتىلەندىرۋ قىزۋ ورلەۋىن جەدەل كوتەرۋ كەرەك. پارتيانىڭ ساياسي قۇرىلىسىن ۇزدىكسىز كۇشەيتپ، دارىندىلار قوسىنى قۇرىلىسىن جاپپاي كۇشەيتپ، باسقارۋ، قامتاماسىز ەتۋ، قىزمەت وتەۋ ونىمدىلىگىن كۇش سالا جوعارىلاتپ، ۇنەمشىل ورگان قۇرىلىسىن تىڭعىلىقتى ىلگەرىلەتپ، ەكونومىكانىڭ، قوعامنىڭ جوعارى ساپالى داماۋىنا جاڭا دا اناعۇرلىم زور ۇلەس قوسۋ كەرەك.

(ٴتىلشى لي ياڭ، قاتىناسقان تىلشىلەر سۇي يۇنيان، گاۋ فىڭ، ياڭ شۇحان، ژاڭ يايۇن، ميەرگۇل عوپۇر)

"مەملەكەتتىڭ قاجەتتى ـ ەكىنشىدەي ىلگەرىلەۋىمىزدەگى سارقىلماس قوزعاۋشى كۇش"

ـــ شينجياڭ داشۇەسىندەگى شەكارا وڭىرگە كومەككە كەلگەن قارت وقىتۋشى چىن مو تۇرالى

□ انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى يۇي شي

"شياۋچىن، شينجياڭدا قايتا كوركەيتۋدى قاجەت ەتەتىن سالا كوپ، ول ارا دارىندىلارعا مۇقتاج، شەكارا وڭىرگە كومەككە بارىپ، مەملەكەتكە كۇش ـ قۇاتتىڭدى ارناماىسىڭ با" ؟

"مەن توڭكەرىستىك قۇربانىنىڭ بالاسىمىن، پارتيانىڭ ورنالاستىرۋىنا باتىل بويسۇنامىن، مەملەكەتتىڭ قاجەتىنە قۇلاق اسامىن".

بۇل 1958 ـ جىلى جوعارى ۇيىمنىڭ چىن مومەن اڭگىمەلەسكەندەگى ٴسوز. جياڭشۇ ولكەسىنىڭ رۇگاۋ قالاسىنىڭ اۋىل ـ قىستاعىندا تۇعان ول سول تۇستا نەبارى 21 جاستا عانا ەدى. نانجيڭ گەولوگيا مەكتەبىنەن ەندى عانا وقۋ تاۋسقان ٴارى حيلۇڭجياڭ ولكەلىك گەولوگيا، كەن ونىمدەرىن بارلاۋ مەكەمەسىندە قىزمەت ىستەگەننىڭ ٴبىر جىلدان استام ۋاقىت بولعان ەدى.

"كوزدى اشىپ ـ جۇمعانشا شينجياڭعا كەلگەنىمە 65 جىلدىڭ ٴجۇزى بولىپتى، وسىرىمە زەر سالا قاراعانمدا، مەملەكەتتىڭ قاجەتتى ەكىنشىدەي ىلگەرىلەۋىمىزدەگى سارقىلماس قوزعاۋشى كۇشى ەكەن"!ـ دەدى 9 ـ ايدىڭ 4 ـ كۇنى 86 جاستاعى شينجياڭ داشۇەسىندەگى شەكارا وڭىرگە كومەككە كەلگەن قارت وقىتۋشى چىن مو.

مەملەكەت چىن مونىڭ كوڭىلىندە قانشالىق ماڭىزدى؟ ماڭىزدى بولعانى سونشا اۋىلنان السقا ساپار شەگىپ، ٴشول دالا، قۇبا تۇزدە نەشە ونداعان جىل ٴبىلىم قۇعاندىعىندا؛ ماڭىزدى بولعانى سونشا تاۋ اسىپ، وزەن كەشىپ، جۇڭگو شينجياڭنىڭ تۇرلىشە ماسشتاپتاعى گەولوگيالىق كارتاسىن سىزىپ شىقاندىعىندا؛ ماڭىزدى بولعانى سونشا شوگەلدىكپەن ٴبىلىم قۇيىپ، وزگەنىڭ دەمۇشىسى بولعاندىعىندا.

گەولوگيالىق قىزمەت اسقار تاۋدا، ۇستىرتتە، قۇبا ٴتۇز، ٴشول دالادا ٴجۇرۇدى قاجەت ەتەدى، چىن مو بۇل قىزمەتتىڭ جاپالىلىعىن، جالعىزدىلىگىن قانىق بىلەدى. 1974 ـ جىلى چىن مو شەتەلدىك گەولوگيا ماماندارىمەن بىرگە تۇزدە تەكسەرۋ جۇرگىزەدى، قىرۋار گەولوگيالىق بارلاۋ، ولشەۋ ـ سىزۋ جانە چەرتوج سىزۋ قىزمەتى ونىڭ موينىنا جۇكتەلەدى.

ٴار جولى ٴۇستىرتتى وڭىرگە كىرگەندە وتتەگەنىڭ جەتىسپەۋىنەن چىن مونىڭ جۇرەگى قىسىلىپ، تىنىسى تارىلىپ، مۇرىننان اۋىق قان اعىپ، ەرىنى جارىلىپ كەبەرسپ كەتەتىن. تاماق جاساعاندا تاماق نەگىزىنەن تولىق پىسپايتىن دا، كۇرىش پەن مومى تىسكە جابىسپ قالاتىن. ٴتۇن پەردەسى تۇسكەندە ماڭايدان قاسقىردىڭ ۇلعان داۋىسى ەستىلەتىن. مىنە وسىنداي توتەنشە ماشاقاتتى ورتادا چىن مو كۇندىز اسقار اسۋلاردان اسىپ، كەشتە الاكولەڭكە مايشامنىڭ جارىعىندا ۇيرەنەتىن جانە ەستەلگەن رەتتەيتىن. ادام تاڭ قالارلىق ۇيرەنگىشتىگىمەن جانە بەرىك يراداسىمەن چىن مو 100000 : 1، 1000000 : 1، 2000000 : 1داي جۇڭگو شينجياڭنىڭ گەولوگيالىق كارتاسىن سىزىپ، ٴبىرسىپىرا عىلىمي دىسسەرتاتسيالاردى جاريالادى.

وتكەن عاسىردىڭ 70 ـ جىلدارىنىڭ باسىندا چىن مو شينجياڭ داشۇەسىنىڭ جاعراپيا فاكۇلتەتىنە اۋىسىپ كەلىپ، وقىتۋ جانە عىلىمي زەرتتەۋ قىزمەتتەمەن شۇعىلدانادى. "ورتا تەحنيكۇم ماعلۇماتىنا يە ادام داشۇە وقىتۋشىسى قىزمەتىنىڭ قاجەتىنەن شىعا الا ما" ؟ وقىتۋشىلىقپەن شۇعىلدانعان العاشقى كەزدە ماڭايىندا ىلار چىن موعا كۇدىك ارتتى.

سول كەزدە چىن مو اپتانىڭ سوڭعى كۇندەرىن كىتاپحانادا وتكىزەتىن، سانسىز تۇندەردە تاڭعى ساعات 3تەن بۇرىن ول دەرلىكتەي كوز شىرىمىن الپ كورگەن ەمەس. چىن موعا قاي كەزدە كەزىگىپ قالسا دا، ۇيرەنۋ ماتەريالدارىن قولىنان تاستامايتىندىعى شينجياڭ داشۇەسىندەگى كوپتەگەن وقىتۋشى ـ وقۋشىلاردىڭ قازىرگە دەيىن ەسىندە. ٴبىر جىلدىڭ 365 كۇنىندە تۇزدە عىلىمي زەرتتەۋ جۇرگىزۋدەن سىرت، چىن مو باستان ـ اياق كلاستا جانە تاجىريبەحانادا قاجىرلىلىقپەن ىزدەندى، ٴبىلىم بەرىپ، ادام تاربيەلەدى. جاراتىلىس جاعراپياسى، وڭىرلىك جاعراپيا، ولشەۋ ٴىلىمى، كارتوگرافيا سياقتى ون نەشە ٴپاندى قىسقا عانا بىرنەشە جىلدىڭ ىشىندە ابدەن يگەرىپ الدى.

سول جىلدارى قاشقىتان بارلاۋ تەحنيكاسى ەلىمىزدە ەندى عانا باستاۋ العان بولاتىن، شينجياڭنىڭ وقىتۋىنىڭ وسى پاندەگى اقتاڭداعىن تولتىرۋ، قاشقىتان بارلاۋ تەحنيكاسى دارىندىلارىن باۋلۋ ٴۇشىن چىن مو قاشقىتان بارلاۋ ساباعىن ىرىقتى تۇردە مىندەتىنە الادى ٴارى امالياتتىڭ قاشقىتان بارلاۋ تەحنيكا دارىندىلارىن باۋلۋ جونىنەن توتەنشە ماڭىزدى ەكەندىگىن العا قويادى.

چىن مو ۇيرەنگەنىنەن ٴىس جۇزىندەگى قىزمەتتە قولدانۋ كاسىپتىك زەرتتەۋدىڭ ەك ۇلكەن قۇنى دەپ قارادى، "دىسسەرتاتسيانى قاعاز بەتىنە جازعانمەن گورى، بايتاق دالادا جازعان ٴجون". سونىمەن وقىتۋ جوباسىن دەن قويا جوبالاپ، تەرەڭ ويدى تۇسىنكتى تىلمەن بايانداۋعا قۇلشىندى ٴارى ۇجىمدى باستاپ، كۇنى ـ ٴتۇنى قىزمەت ىستەپ، جار قۇلاعى جاستىققا تيمەي قايتا ـ قايتا تاجىريبە جاسادى. كوپتەگەن وقۋشىلار قىسىم تۇسكەندە چىن موعا كەلىپ كوڭىل سىرىن شەرتكەن كەزدە ول قاشاندا "وتانعا، شينجياڭعا جاستىق ورالىن ارناپ، قۇن جاراتا السا بولعانى ادام ومىرىندە مۇنان وتكەن ماقتانىشتى ٴىس بولماس" دەپ كوپشىلىكتى شابىتتاندىراتىن.

چىن مو شينجياڭنىڭ جاعراپيالىق قاشقىتان بارلاۋ سالاسىنىڭ ماماننا اينالىپ، جۇڭگو عىلىم اكادەمياسى قاشقىتان بارلاۋدى قولدانۋدى زەرتتەۋ ورنى قاشقىتان بارلاۋ ينفورماتسيا عىلىمى اشىق تاجىريبەحاناسىنىڭ قوناق اعا زەرتتەۋشىسى بولىپ شاقىرىلدى. ول ىلگەرىندى ـ كەيىندى « 1000000 : 1داي جۇڭگو جەرىنەن پايدالانۋ كارتاسىن قۇراستىرۋدى زەرتتەۋ»، «قاشقار ايماعىنىڭ 1000000 : 1داي جەردەن پايدالانۋ قازىرگى جاعدايىن زەرتتەۋ جانە كارتا قۇراستىرۋ»، «بۇكىل شينجياڭنىڭ 500000 : 1داي جەر بايلىعىنان پايدالانۋدى زەرتتەۋ» قاتارلى 20 نساندى ورىنداۋعا قاتىناستى، مۇنىڭ كەيبىرەۋى جۇڭگو عىلىم اكادەمياسىنىڭ عىلىم ـ تەحنيكا العاباسارلىعى سيلىعى 1 ـ دارەجەلى سيلىعىن السا، ەندى كەيبىرەۋى مەملەكەت عىلىم ـ تەحنيكا العاباسارلىعى سيلىعى 2 ـ دارەجەلى سيلىعىن الدى. وسى زەرتتەۋ نساندارى مەملەكەت پەن شينجياڭنىڭ ەكونومىكالىق قۇرىلىسىنا، اۋىل شارۋاشىلىعىنىڭ داماۋىنا ماڭىزدى عىلىم ـ تەحنيكالىق تىرەك ازىرلەدى.

وقىتۋشىلىقپەن شۇعىلدانعان 24 جىلدا چىن مو بەينە شام ـ شىراق سياقتى وقۋشىلاردىڭ العا باسۋ جولىن نۇرلاندىردى. "وقۋشىلارىمنىڭ تيانشان الابىنا بارعاندىعىن، وتانىنىڭ بايتاق دالاسىنىڭ بارلىق جەرىنە تارالعاندىعىن، شينجياڭنىڭ ۇگىتشىسى، وتان قۇرىلىسىنىڭ ارىندى كۇشىنە اينالعاندىعىن كورگەنمدە، قانشاما كوپ ەڭبەك سىڭىرسەم دە تاتيدى دەپ سانايمىن"!ـ دەدى چىن مو كىشى پەيىلدىلىكپەن.

(باسى 1 ـ بەتتە)

اقسۋ ايماعىندا كۇننىڭ ٴتۇسۋ ۋاقىتى ۇزاق، كۇن مەن ٴتۇننىڭ تەمپەراتۋرا پارقى زور، المە، جاڭعاق، شىلان، اق ورىك سياقتى ەرەكشە جەمىس ورمانى ونىمدەرىننىڭ نەگىزگى ٴوندىرىس اۋماعى، "جۇڭگوننىڭ حۇڭفۇشى مەكەنى"، "جۇڭگوننىڭ جاڭعاق مەكەنى"، "جۇڭگوننىڭ شىلانباعى"، "جۇڭگوننىڭ اق ورىك مەكەنى" دەگەن تاماشا ەسىمدەرى بار. مۇندا ماۋسىمدىق سىپاتتى سۋ تاپشىلىعى بولادى، شىلىگىر جاز كۇندەرىندە مۇزدىقتار ەرىگەندە سەل مەن قار سۋى قاباتتاسىپ، توسىننان تاسقىن تۇنىلادى، الايدا كوكتەم، كۇز كەزدەرىندە سۋ از بولاتىندىقتان، شارۋالاردىڭ جاڭعاق اتىزىن كوگىلدەگىدەي قاندىرىپ سۋارۋ ارمانى الىگە دەيىن جۇزەگە اسپاي وتىر.

"ۇيىمزدە جاڭعاق اتىزىن دەرلىكتەي ٴبىر ايدا ٴبىر رەت سۋارامىز". گۇلىار بىلاي دەدى: "بۇل جەتكىلىكتى ەمەس، جاڭعاق اتىزىندا سۋ تاپشى بولسا بولمايدى". 23 مۇ جاڭعاق اتىزى گۇلىار وتباسىنىڭ كىرىستەرىن ارتتىرىپ بايۇنداعى بۇلشەكتەۋشىلىككە قارسى تۇرۋ كۇرەسىن ورىستەتۋدى قامتىدى. "ٴبىزدىڭ ٴۇي عانا ەمەس، اۋىلداستارىمىزدىڭ ٴبارى ينجەنەرياڭنىڭ سالىنىپ بولۋىن اسىعا كۇتتۇدە. ٴار جولى ۇيگە قايتقانىمدا، ۇيدەگىلەر مەن كورشىلەردىڭ ٴبارى ينجەنەرياڭنىڭ ايماق السىن سۇرايدى".

شينجياڭ داشىشيا سۋ يگىلىگى تورابى ينجەنەرياسى جوسپار بويىنشا 2026 ـ جىلى 10 ـ ايدا سالىنىپ بولادى دەلىنگەن. سالىنىپ بولعاننان كەيىنگى سۋ قويماسىنىڭ جالپى سيمىدىلىعى ٴبىر ميلليارد 170 ميلليون تەكشەمەتر بولىپ، ەڭ زور تاسقىن سۋىن اعزۋ مولشەرى سەكۇندىنا 4319 شارشى مەتر، جالپى گەنەراتور اگراگاتتارى سيمىدىلىعى 750 مىڭ كيلووۆات بولىپ، مەجەمەن جىل سايىن ورتا ەسەپپەن ٴبىر ميلليارد 893 ميلليون كيلووۆات ساعات ەلەكتر تاراتادى دەلىنگەن.

"داشىشيا سۋ يگىلىگى تورابىنىڭ نەگىزگى يقۇاتى ەكولوگيالىق سۋمەن قامداۋ، اۋىل شارۋاشىلىعىن سۋلاندىرۋ، تاسقىننان ساقتانۋ جانە ەلەكتر تاراتۋ سىندى 4 ٴتۇردى قامتيدى". قۇرىلىس ورنىندا اقسۋ ايماقتىق سۋ يگىلىگى مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باس ينجەنەرى جاڭ شۇەرۇڭ بىلاي دەپ تانىستىردى: ينجەنەريا سالىنىپ بولعاننان كەيىن، قۇمارىق وزەنىنىڭ اعىسىن ٴونىمدى تەڭگەرۋ ارقىلى تارىم وزەنىنىڭ نەگىزگى اعىسىن ەكولوگيالىق سۋمەن قامداۋعا، سونىمەن بىرگە 8 ميلليون مۇدان استام ەگىنجايدىڭ كوكتەمدەگى قۇاڭشىلىق جاعدايىن باسەيتۋگە، مۇنان تىس، تاسقىن سۋىن رەتتەۋ ـ ساقتاۋ ارقىلى اقسۋ وزەنى الابىندىعى تاسقىننان ساقتانۋ قۇاتىن جوعارىلاتۋعا بولادى، اقسۋ وزەنى الابىندا تاسقىننان ساقتانىپ، اپاتتى ازايتۋ جونىنەن كەلەلى رول اتقارادى. سونىمەن بىرگە ينجەنەريالىق قۇرىلىس جانە سۋ كۇ